

Медаль «За військову службу Україні» — від відзнаки до державної нагороди (1995—2000 рр.)

В основу даної публікації покладено архівні матеріали та особисті дослідження автора.

Володимир Лазаренко (Київ)

Після розпаду СРСР Міністерство оборони насамперед відчувало гостру потребу у заснуванні державних нагород. Ще в 1992 р. під час роботи комісії Верховної Ради України з питань затвердження державних нагород України, Міністерством оборони внесено пропозицію затвердити орден «Військової доблесті і честі» та медалі «За військову службу», нагородження яких здійснювалося б міністром оборони.

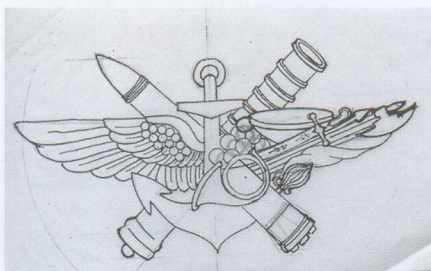
23 травня 1995 р. начальник Головного управління кадрів Міністерства оборони України генерал-лейтенант Г. Дячук у своїй доповіді віце-прем'єру, міністру оборони України В. Шмарову вніс пропозицію про затвердження цих нагород.

Розробити і подати ескізи нагород від Міністерства оборони України було доручено архітектору-дизайнеру Луїсу Івановичу Матяшу. Робота над медаллю «За військову службу Україні» Л. І. Матяшем було розпочата 20 вересня 1996 р. і виконана у стислий термін 9 жовтня 1996 р.

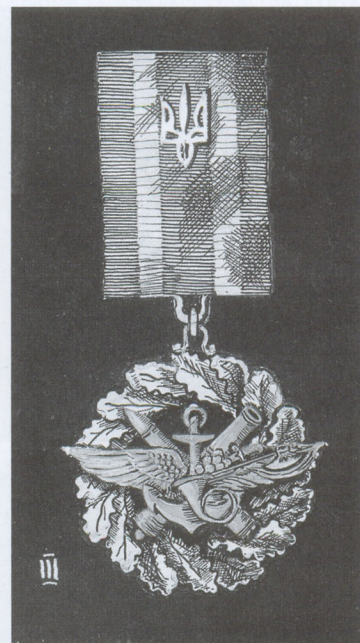
Розроблюючи ескіз медалі «За військову службу Україні», художник Луїс Матяш основу форми знаку побудував у вигляді срібного вінка з дубового листа — символом сили, могутності армії, мужності та доблесті нагородженого, на який було накладено барельєфний колаж з різних військових атрибутів (якір, крило, ракета, знамена), що є характерними як для сучасної армії, так і козацьким полкам XVI—XVIII століть (козацька пушка, ядра, якір, бойовий ріжок, бойові шапи та секіра).

Розмір медалі — 45 × 28 мм. На зворотній стороні плаского вінка по його колу рельєфний напис «За військову службу Україні» виконаний кирилицею. Вінок за допомогою кільця та вушка з'єднаний з чотирикутною колодкою, яка обтягнена шовковою муаровою стрічкою. Нижня частина колодки фігурна.

На стрічці блакитного кольору (одного з національних кольорів — символу мудрості української військової політики) вздовж по центру розміщено синю смугу, що символізує славу, честь, вірність ідеалам незалежності завширшки 12 мм, дві жовті смужки, що символізують багатство, благородність думок. На центральній блакитній смугі у верхній її частині закріплено рельєфний фрагмент з Малого Герба України — золочений тризуб — символ державності.

Проектні малюнки

Призначений міністр оборони генерал-лейтенант А. Кузьмук продовжив розпочату справу свого попередника затвердження відомчих нагород. До літа 1966 р. Міністерством оборони України було розроблено цілісну систему особистих нагород, що складалася з чотирьох найменувань. Відсутність на той час нормативно-правової бази для заснування даних нагород з боку Міністерства оборони спонукало А. Кузьмука звернутися до Президента України у вирішенні цього питання. Під час показу даних зразків голові держави, Леонід Кучма вирішив включити їх у систему відзнак Президента України для нагородження представників усіх силових структур. Таким чином Указом Президента України від 5 жовтня 1996 р. система президентських відзнак поповнилася медалями «За військову службу Україні» та «За бездоганну службу». Медаль «Ветеран військової служби» керівником нагородного відділу Адміністрації Президента В. Куценко була відкинута щоб не повторювати радянський досвід (мається на увазі медаль «Ветеран Вооруженных Сил СССР»).

Президент України 5 жовтня 1996 р. видає наказ за № 931/96 «Про затвердження відзнаки Президента України медалі «За військову службу Україні».

В Указі йшлося:

«Згідно пункту 25 статті 106 Конституції України постановляю:

1. Затвердити відзнаку Президента України — медаль «За військову службу Україні» (далі — медаль «За військову службу Україні»).

2. Затвердити положення про медаль «За військову службу Україні» та її опис. (Проект — ескіз відзнаки Президента України медаль «За військову службу Україні» виконаний Луїсом Матяшем та розроблене ним положення з виправленнями затверджений 3 жовтня 1996 р. Головою Комісії державних нагород України при Президенті України Дмитром Табачником).

3. Медалю «За військову службу Україні» нагороджуються військово-службовці Збройних Сил України та військових формувань, створених відповідно до законодавства України, інші особи за мужність та відвагу, самовіддані дії виявлені під час захисту державних інтересів України, відмінне виконання військового обов'язку.

4. Кабінету Міністрів України провести фінансування і матеріальне забезпечення виготовлення медалі «За військову службу Україні» та посвідчень до неї».

Калькуляція

на створення президентської медалі
«За військову службу»

2-2 варчанта

1. ФОРЕЗКІЗИ (ГРАФІЧЕСКІЕ) БУМТ..... 750гр.
2. ОРИГИНАЛ-МАКЕТЫ-2шт.....
(в цвете) 1шт. - 1500
2шт. - 500
2000гр
3. ОБЪЕМНОЕ РЕШЕТИЕ 1шт..... 800гр.
(пластелин)
4. АВТОРСКИЙ НАЗОР..... 200гр.

Итого 3750гр.

На жаль, зовнішній вигляд колод-ки медалі, розроблений Л. Матяшем, через фінансову економію було спрощено. Вона була виконана без накладного тризуба і тому вийшла менш вдалою. Також були зміни і в стрічці. Стрічка медалі шовкова муарова блакитна з з синьою смугою посередині та двома жовтими по боках — символів боротьби за незалежність держави.

Переміни у політичному житті України, пов'язані із створенням у парламенті пропрезидентської більшості, сприяли вирішенню питання про затвердження державних нагород, чому довгий час супротивилися ліві. Верховна Рада ухвалює Закон України «Про державні нагороди». Згідно із законом, підписаному головою держави 16 березня 2000 р. № 154/549-3, усі раніше затверджені президентські відзнаки отримали статус державних нагород.